

Map

Forbif til/sak nr.:				
<i>Tuv</i>	<i>VdH</i>	<i>Euvd</i>	<i>Ask.</i>	<i>LS</i>
Ansvarlig saksbeh.:				
<i>(Kopi DV/O.Sa.)</i>				

Statens vegvesen
Vegkontorene
Fylkeskommunene
Kommunene

**FLYTTING AV LEDNINGER VED OFFENTLIG VEG - JURIDISK GRUNNLAG
FOR UTGIFTSFORDELING MELLOM LEDNINGSEIER OG VEGMYNDIGHET -
FORHANDLINGER**

I det følgende vil det bli redegjort for rettsgrunnlaget for å ha ledninger liggende i vegområdet (I - IV).

Avslutningsvis er det gitt retningslinjer for vegmyndighetens forhandlere i tilfelle hvor det skal søkes oppnådd avtaler i minnelighet om kostnadsfordeling (V).

I. EIENDOMSRETTE TIL OFFENTLIG VEGGRUNN. GENERELT

Etter norsk rett erverves offentlig veg-grunn til eiendom. Dette i motsetning til andre land, f.eks. England og Sverige, hvor vegmyndighetene erverver en spesiell rettighet til å ha veg over bestemte eiendommer. I USA erverver vegmyndigheten eiendomsretten til veggrunnen, "up to heaven and down to hell", slik som i ethvertfall hittil i Norge.

I prinsippet er det altså tale om en fullstendig eiendomsrett som definisjonsmessig omfatter mer enn enkeltrettigheter. Et utslag av denne eiendomsretten er at man i kraft av den kan hindre andres tilegnelse og bruk av veg-grunnen. Bakgrunnen for denne solide rettslige status er hensynet til almenhetens ferdsel. I tilfelle hvor vegmyndigheten tillater f.eks. ledningseiere å bruke offentlig veggrunn, er denne bruken begrenset og må vike dersom almenhetens ferdselsinteresser, f.eks. selve vegbygget, vedlikeholdet av det eller selve trafikken, krever det. Slike tillatelser ses i USA ikke som rene privatrettslige rettigheter, men som "tålte" disposisjoner på vegens eiendomsområde.

II. "TÅLTE DISPOSISJONER PÅ VEGENS EIENDOMSOMRÅDE"

Det er alment erkjent at viktige samfunnsmessige interesser tilsier at private personer og private og offentlige virksomheter må få adgang til å nytte de korridorer i landskapet som oppstår ved at det offentlige bygger eller planlegger bygget offentlig veg. Men denne adgangen er altså underordnet almenhetens ferdselsinteresser på vegen.

Dette er beskrevet slik av veglovkomiteen av 1951, se Innst. S. 66, første spalte: "Som antydnet foran har § 33 (tilsvarer någjeldende § 32) til hensikt å skape en fri arealstripe i

ARK.NR.: 033

0005718

terrenget for vegen, slik at vegbanen kan føres fram over grunn som bare er beregnet på vegformål, på samme måte som jernbanen føres fram over grunn som bare kan utnyttes til jernbaneformål. I denne arealstripen skal det derfor ikke anbringes noe som kan antas "varig å ville medføre vesentlig ulempe for trafikken eller vegvedlikeholdet". Veglovkomiteens lovforslag møtte motbør hos Norske Elektrisitetsverkets Forening, Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet og Telegrafstyret. Men Samferdselsdepartementet uttalte: "Departementet vil til disse innvendinger bemerke at grunn m.v. til vegen er ervervet for å tjene vegen og trafikken, og det må påses at at grunnen disponeres slik at trafikken ikke blir påført unødige vanskeligheter og at vegvesenet ikke får unødige utgifter."

Veglovens § 32

Veglovens § 32 setter forbud mot - uten vegmyndighetens tillatelse - å plasere ledninger mv. på vegens eiendomsområde eller i umiddelbar nærhet av dette. Til tross for at vegmyndigheten er eier av selve vegområdet, er forutsetningen at vegmyndigheten skal ha en saklig grunn til å nekte å gi tillatelse. Dersom anbringelsen av ledningen ikke kan ses å føre til skade for vegen, vedlikeholdet, trafikken eller at den vil føre til økte omkostninger for vegvesenet, skal tillatelse gis.

Men det kan settes vilkår for tillatelsen.

Slike vilkår må også være saklige, jfr. de vilkår som er nedfelt i blankett nr. 66 hos Statens vegvesen, jfr. også "Bestemmelser om forholdet mellom offentlige veger og elektriske ledninger", gitt ved Arbeidsdepartementets rundskriv til fylkesmennene 5. desember 1935 med senere endringer i november 1940 og i november 1964.

III. TRE HOVEDPRINSIPPER OM KOSTNADER MED LEDNINGER

I de hittil gitte vilkår er det nedfelt to hovedprinsipper:

A. Ledningseieren er selv ansvarlig for ledningsanleggets vedlikehold og skader på det som følge av vegvesenets ordinære virksomhet, samt ansvarlig for skader som anlegget påfører 3. mann.

B. Dersom vegvesenets faglige interesser tilsier det, må ledningsanlegget på vegvesenets område endres eller flyttes og ledningseieren må selv bære kostnadene med dette.

Prinsippet under B. er fastslått i Telegrafanleggsloven:

§ 5 i loven hjemler adgang til å legge telegrafledning på vegvesenets eiendom uten godtgjørelse. Tillatelse fra vegvesenet må imidlertid innhentes, jfr. veglovens § 32. Og i telegrafanleggsloven heter det i § 5, annet ledd:

"Viser det seg senere, at Ledningen hindrer den hensiktssvarende Benyttelse af Færseisveien eller Udførelsen af nødvendige Arbejder paa eller Forandringer af denne, skal Telegrafvæsenet besørge Ledningen midlertidig eller for alltid fjernet eller forandret."

Det er dessuten fastslått i "Bestemmelsene", se § 11:

"Viser det seg senere at ledningsanlegget hindrer den hensiktssvarende bruk av vegen eller utførelsen av nødvendige arbeider på eller forandringer av samme skal eieren på forlangende av vegvesenet - - - besørge anlegget flyttet.

Når ledningsanlegget er plassert på vegvesenets grunn, bæres omkostningene ved forandring eller flytning av ledningsanleggets eier hvis ikke annet er bestemt i konsesjonsvilkårene eller telegrafloven."

Det samme prinsippet er fastslått i "Bestemmelsene"s § 24.

Men av dette følger også det tredje hovedprinsipp:

C. Dersom arbeider med vegen fører til endringer m.v. på ledningsanlegg utenfor vegens eiendomsområde, må vegvesenet betale hva det koster å flytte ledningene. Her inntreer ekspropriasjonsrettslige synspunkter.

Dette prinsippet er da også fastslått i "Bestemmelsene" § 11, annet ledd, annen setning:

"For ledninger utenom vegområdet bæres omkostningene av vegvesenet, medmindre annet er fastsatt på forhånd (f.eks. i konsesjonsbestemmelsene) eller flytningen er en direkte følge av ledningsforandring på vegens område".

Se også § 27 i "Bestemmelsene".

IV. OPPSUMMERING AV I - III

1. Langs, på, over og under eksisterende offentlig veger i dag er det et omfattende ledningsnett i tillegg til de ledninger som betjener vegen og dens vedlikehold. I mangel av andre opplysninger må man kunne gå ut fra at disse ledningene, tilhørende private og offentlige etater, er gitt med vegvesenets

stilltiende tillatelse. De må altså anses som lovlig anbragt i mangel av opplysninger om det motsatte. Som nevnt ovenfor har vegmyndighetene siden århundreskiftet krevet å forhåndsgodkjenne anbringelse av ledninger mv. innenfor den offentlige vegs eiendomsgrenser, innenfor vegens umiddelbare nærhet, og fra 1964 for riksvegernes vedkommende også innenfor byggegrenser gitt med hjemmel i vegloven.

I mangel av slike andre opplysninger må vedkommende ledning altså anses lovlig anbragt. Men i utgangspunktet må eieren ha vedlikeholdsansvar og eier-ansvar for ledningen. Han kan heller ikke uten spesielle opplysninger om det motsatte antas å ha en særrett til å ha ledningen liggende på/ved vegområdet, slik at denne særretten skal bli gjenstand for erstatning om det må foretas endringer med ledningen som følge av arbeider med vegen.

2. Om slike sær-retter foreligger, kan først og fremst fastslås ved skriftlige dokumentasjoner. Dersom vedkommende ledning er eldre enn vegen, kan dette være en omstendighet som peker på at veganlegget bør ta kostnader ved endringer av ledningen. Det kan også nevnes spesielle forhold som følge av omklassifiseringer av veg til offentlig veg: Dersom ikke spesielle forbehold er tatt i forbindelse med omklassifiseringen, vil den tidligere vegholder, f.eks. en kommune, kanskje kunne hevde at den nye vegholder, eksempelvis Statens vegvesen, må bære kostnadene med omlegging av kommunal ledning i det området som tidligere var kommunal veg, men som nå er blitt riksveg.

3. Vegloven av 1912 gjaldt ikke for byene. Man vil derfor neppe i byene finne vilkår gitt på blankett 66 i tiden forut for 1964 da den nye vegloven trådte i kraft. Det må i tilfelle undersøkes under hvilke vilkår vegholderen har gitt tillatelse. Vegholderen kan selvsagt ha gitt regler og vilkår tilsvarende de som finnes i blankett nr. 66, kanskje også etter mønster av disse. Telegrafanleggslovens § 5 gjaldt jo f.eks. også i byene.

V. GENERELLE RETNINGSLINJER OM FORHANDLINGER OM KOSTNADSDDELING

Vegdirektoratet vil nedenfor - på grunnlag av det som ovenfor er sagt - angi retningslinjer for de forhandlinger som må føres om kostnadsfordelingen i de tilfelle hvor eksisterende, lovlige ledninger mv. skal flyttes bort fra riksveg. Det presiseres at det her altså er tale om eksisterende riksveg, idet fremføring av ny veg gjennom ny trase som angriper ledning utenfor eksisterende vegs eiendomsområde, fører til bruk av ekspropriasjonsrettslige synspunkter, slik at vegvesenet må få erstatningsansvaret. Det presiseres for ordens skyld også at det gjelder flytting av ledninger som følge av at vegvesenet foretar endringer med riksvegen.

I tillegg til anvisning om kostnadsfordelingen, vil Vegdirektoratet videre angi hvilke verdier vegvesenets forhandlere kan legge til grunn dersom det er tale om beregning av ledningenes verdi på grunnlag av antatt brukstid.

1. Ledningene ligger utenfor riksveggrunn

Dersom vegvesenets arbeider medfører endring av ledninger som i sin helhet ligger utenfor vegområdet x), betaler anlegget omkostningene med flyttingen. Et unntak gjelder her større innretninger som gjelder og inkluderer ledninger, som riktig nok ligger utenfor vegområdet, men som bevislig er ulovlig anlagt innenfor byggegrensene, jfr. veglovens § 37.

Dersom ledninger kan tilknyttes offentlige anlegg, skal dette søkes gjort, jfr. plan- og bygningslovens § 65, annet ledd og § 66 nr. 2, annet ledd.

2. Ledningsanlegget ligger på vegens eiendomsområde

Dersom vegarbeidene fører til endringer av ledninger som i sin helhet ligger innenfor vegområdet, (§ 32) er utgangspunktet at eieren må betale kostnadene med flyttingen. Unntak gjøres hvor eieren kan godtgjøre at han har en særrett til å la ledningen bli liggende. En slik særrett kan anses å foreligge dersom vegen bevislig er yngre enn ledningen.

Fører omleggingen til at ledningen fortsatt blir liggende innenfor det som da blir vegens eiendomsområde, må også fremtidige flyttinger skje på ledningseierens bekostning, medmindre det foreligger en særrett som nevnt.

Vegarbeidene kan ofte føre til at de enkelte ledningseiere, særlig de som representerer private husholdninger, kan få utgifter som det er urimelig å belaste dem. I mange tilfelle kan også arbeidet med å kartlegge rettsgrunnlaget for alle slike ledninger representere et stort og for vegvesenet kostbart arbeid. I praksis har vegvesenet i slike tilfelle unnlatt å kreve refusjon av utgifter til omlegging av ledningene.

"Rimelighetskriteriet" gjør seg selvsagt sterkere gjeldende når det gjelder private husholdninger enn private og offentlige foretak med større ressurser.

Det forhold at vegvesenet etter omstendighetene - uten prinsipielt å være ansvarlig - tar omleggingskostnadene, bør også kunne bidra til gjennomføring av grunnerverv i minnelighet på en mer smidig måte enn om prinsippet strengt var blitt fastholdt.

-----
x) Med vegområdet forstås vegens eiendomsområde. Dessuten et 3-metersbelte på hver side av vegen dersom vegvesenet ikke er eier.

3. Ledningene ligger dels utenfor, dels på vegområdet

Dersom ledningsanlegget ligger dels på, dels utenfor vegområdet, og man ikke har nærmere opplysninger om rettsforholdet ledning - veg, må veganlegget kunne ta de forholdsmessige kostnader med flyttingen for den del av ledningsstrekket som ligger utenfor området, og grunneieren forutsetningsvis ta den delen som gjelder innenfor.

4. Standardheving

I tilfelle hvor vegvesenet tar kostnadene med flytting/utbedring/utskifting, må ledningseieren bære en del av kostnadene som rimeligvis tilsvare den standardheving ledningsanlegget får gjennom vegvesenets bidrag.

Med standardheving forstås bl.a. økte dimensjoner, overgang fra kombinert til separat avløpssystem og økt kvalitet, og økt bruksverdi på ledningsanlegg p.g.a. fornyelse (nedskrivning) og lengre levetid. For ledninger av alle slag kan vegvesenets forhandlere godta en nedskrivningstid på 60 år, mens stolper og master mv. anses nedskrevet etter 40 år. For kabler treffes avgjørelse i hvert enkelt tilfelle.

Grøfter og kanaler for ledning er ikke gjenstand for nedskrivning.

5. Andre momenter for kostnadsdeling

Dersom offentlige etater, kraftverk mv. ønsker ledninger framført i området og private ledninger skal tilknyttes disse, kan det opprettes en kostnadsfordeling basert bl.a. på:

- eierens planer om ledningsfremføring, uavhengig av veganlegget,
- eventuelt pålegg fra statlige eller fylkeskommunale myndigheter,
- kostnader med alternative lovlige løsninger,
- antall abonnenter
- og mulige refusjonskrav fra grunneiere.

6. Felleskostnader

Ledningsanlegg kan bli oppdimensjonert for bruk utover hva som er nødvendig for vegens drenering og avrenning bl.a. med sikte på fremtidig utbygging av tilstøtende områder. Dette vurderes av vegmyndigheten, som i tilfelle fremsetter forslag til fordeling av felleskostnadene med dette. Kostnadene for fellesgrøft fordeles forholdsvis med grunnlag i hva kostnadene ville blitt for den enkelte interessent dersom ledning/kabler ble lagt i egen grøft.

7. Vare- og trekkør

Vare- og trekkør for fremtidige offentlige ledninger dekkes av vedkommende offentlige etat og eierne av eventuelle tilknyttede private ledninger etter en forholdsvis fordeling.

8. Fremtidig vedlikehold av ledningsanlegget

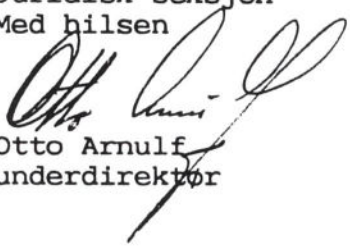
Fremtidig vedlikehold og ansvar for de private ledningene og kontroll med dem påhviler som tidligere ledningenes eiere.

9. Finansiering Vegmyndigheten påtar seg ikke forskuttering av andres ledningsanlegg. Det er derfor den enkelte ledningseiers ansvar å sørge for nødvendig budsjettmessig dekning og rettidig innbetaling til vegvesenet i tilfelle vegvesenet skal forestå arbeidet.

10. Klage

Vegmyndighetens vedtak om å påby ledning flyttet er enkeltvedtak, som for riksveggenes vedkommende kan påklages til Vegdirektoratet, jfr. kgl.res. av 24. juli 1981.

Juridisk seksjon
Med hilsen

Otto Arnulf
underdirektør

Harald Håkonsen
kontorsjef

OA/AGT

Vedlegg 14a

Vann- og kloakkledninger o.l. samt renner av alle slag ved riksveg (Jfr. veglovens § 32 og § 57)
Søknad/Erklæring

Undertegnede ..... søker herved om tillatelse til å legge vannledning/kloakkledning/stikkrenne¹⁾ under/langs/til .....

veg ..... ved (min) eiendom(men)²⁾ g.nr. .... b.nr. .... i ..... kommune, se skisse på baksiden.

Jeg godtar nedenfor nevnte vilkår for tillatelse som bindende for meg selv og senere eiere og brukere av eiendommen.

1. Arbeidet må utføres etter anvisning av vegvesenet innen det tidsrom vegvesenet angir og slik at trafikken ikke stoppes eller unødig hindres. Eieren og/eller brukeren skal sørge for at arbeidsstedet avspærres forsvarlig og forsynes med lykter, varselkilter m.v. Arbeidet må ikke settes i gang før vegoppsynsmannen og, dersom politivedtekt krever det, politiet er varslet og har sørget for å kontrollere at arbeidsstedet er avspærret og varslet etter de av vegvesenet fastsatte bestemmelser.

2. Ledningen legges i frostfri dybde, minst ..... m under vegbanen og føres om mulig gjennom vegen ved boring. Ledningen legges i varerør med mindre vegvesenet samtykker i noe annet. Ved gjentfylling av ledningsgrøft nyttes samme eller tilsvarende masser som i vegkroppen fra tidligere. Bærelagsmaterialene holdes adskilt fra de øvrige og må ikke forurennes. Massene legges tilbake lagvis. Hvert lag må under gjentfyllingen stemples godt, så setninger unngås. Etterfylling og planering påhviler søkeren. Ved mangelfull istandsetning kan vegvesenet foreta utbedring på eierens/brukerens bekostning.

3. Vegvesenet utfører selv reparasjon av asfalt- og oljebrusdekke. For reparasjon av asfaldedekke betales kr. 100,00 pr. l. m. for oljebrusdekke kr. 60,00 pr. l. m. i alt kr. .... til vegkontoret for tillatelse til igangsettelse av arbeidet gis. I tilfelle boring, tilbakebetales beløpet.

4. Eieren og/eller brukeren er ansvarlig for all skade som ved ledningsanlegget måtte påføres vegområdet eller tredjemann. Søkeren er forpliktet til selv å henvende seg til telegrafbestyreren på stedet, elektrisetsverk, vannverk m.v. for å få påvist mulige kabler m.v. som kan bli skadet ved gravingen, idet vegvesenet fraskriver seg ethvert ansvar for slik skade.

5. Mulig ulempe for ledningsanlegget ved vegvesenets vedlikeholds-, reparasjons- og utbedringsarbeid er vegvesenet uvedkommende.

6. Vegvesenets tillatelse er gitt midlertidig. Eieren og/eller brukeren er forpliktet til for egen regning å foreta de endringer med ledningsanlegget – eventuelt fjerne det – som vegvesenet senere måtte finne nødvendig.

7. Denne erklæring blir å tinglyse på eierens/brukerens³⁾ kostnad som heftelse på eiendommen. Arbeidet må ikke settes igang før tinglyst erklæring foreligger med mindre vegsjefen har tillatt arbeidet igangsatt på et tidligere tidspunkt.

8. ²⁾ .....

den

Undertegnede eier av ovennevnte eiendom samtykker i at erklæringen tinglyses som heftelse på eiendommen.³⁾

den

¹⁾ Stryk det som ikke passer.

²⁾ Plass for ytterligere vilkår.

³⁾ Hvor brukeren ikke har særskilt hjemmel til eiendommen.

Vedlegg 14b

Ledningen bes inntegnet på skissen. Stedet ligger ved km.p. + ... m.
Mangler kilometreringsen, angis avstand fra nærmeste vegkryss, bru eller annet kjent fastmerke

Til	←	R.v.nr.	→	Til
-----	---	---------	---	-----

Dekketype: Asfalt – oljegrus – grus
(stryk det som ikke passer)

Sendes vegsjefen i .....

Tillatelse

Herr .....

Etter Deres søknad av ..... gir en herved tillatelse til å legge under/langs/til veg .....

ved eiendommen g.nr. b.nr. i .....

Tillatelsen gis på de i omstående erklæring nevnte vilkår. Erklæringen følger vedlagt i 3 eksemplarer. To eksemplarer, hvorav det ene på tinglysningspapir, må i datert og undertegnet stand snarest sendes tilbake til vegsjefen, som for Deres regning vil besørge erklæringen tinglyst. Tinglysningsgebyret kr. .... samt betaling for reparasjon av vegdekke i henhold til pkt. 3. tilsammen kr. .... må innbetales til postgironummer ..... Innbetalingskort følger vedlagt.

Vegsjefen i .....

den

Sendes sorenskriveren i .....

til tinglysing.

Tinglysningsgebyr kr. .... sendes samtidig hermed over postgiro.

Vegsjefen i .....

den

Gjenpart for vegmester/oppsynsmann

De bes påse at de stilte vilkår blir fulgt. Det gjøres spesielt oppmerksom på at arbeidsstedet må kontrolleres som nevnt før arbeidet settes igang.